

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL SPORTINIO UGDYMO ORGANIZAVIMO REKOMENDACIJŲ TVIRTINIMO**

2019 m. rugsėjo 4 d. Nr. V-976
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos sporto įstatymo 6 straipsnio 2 dalimi ir siekdamas užtikrinti valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšomis finansuojamų įstaigų ir organizacijų, įgyvendinančių neformaliojo sportinio ugdymo, formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo, pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu ir vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programas, ugdymo kokybę,

t v i r t i n u pridedamas Sportinio ugdymo organizavimo rekomendacijas.

Švietimo, mokslo ir sporto ministras

Algirdas Monkevičius

SPORTINIO UGDYMO ORGANIZAVIMO REKOMENDACIJOS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Sportinio ugdymo organizavimo rekomendacijos (toliau – Rekomendacijos) skirtos valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšomis finansuojamoms įstaigoms ir organizacijoms, įgyvendinančioms neformaliojo sportinio ugdymo, formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo, pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu ir vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programas.

2. Rekomendacijose apibrėžiamas sportinio ugdymo grupių sudarymas ir mokinių sportinių pasiekimų vertinimas, nurodoma sportinio ugdymo trukmė ir apimtis, pateikiamos sportinio ugdymo plano rengimo ir derinimo rekomendacijos, nurodomi kiti sportinio ugdymo ypatumai.

3. Rekomendacijose vartojamos sąvokos:

3.1. **Pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu, vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos** – specializuoto sportinio ugdymo krypties programos, vykdomos sporto gimnazijose, skirtos vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių dėl išskirtinių gabumų sportui, kuriomis, vaikų bendrąjį ugdymą suderinus su sportiniu ugdymu, siekiama vaikus nuosekliai, sistemingai ir kryptingai ugdyti suteikiant jiems reikiamų bendrojo ugdymo žinių, gebėjimų, vertybinių nuostatų ir treniruoti siekiant aukščiausiųjų jų sportinių rezultatų.

3.2. **Formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo programa** – atskirų sporto šakų ir (arba) sporto šakų disciplinų programa, kuria siekiama suteikti ir sistemingai gilinti mokinio pasirinktos sporto šakos žinias, ugdyti gebėjimus ir formuoti įgūdžius, plėtoti sporto ir bendrąsias kompetencijas, siekti aukšto sportinio meistriškumo pradinio rengimo, meistriškumo ugdymo, meistriškumo tobulinimo, aukšto meistriškumo etapais.

3.3. **Neformaliojo sportinio ugdymo programa** – programa, kuria siekiama ugdyti vaiko gyvenimo įgūdžius, asmenines, socialines ir kitas bendrąsias kompetencijas panaudojant sportą kaip priemonę.

3.4. **Meistriškumo pakopa** – mokinio sportinio meistriškumo lygį pagal sporto varžybose užimtą vietą arba pasiektą rezultatą apibrėžiančių rodiklių grupė.

3.5. **Sportinio ugdymo planas** – įstaigos ar organizacijos vykdomų sportinio ugdymo programų įgyvendinimo aprašas.

3.6. **Sporto šakos disciplina** – atitinkamos tarptautinės sporto (šakos) federacijos išskirta sporto šakos dalis, kuri apima vieną arba keletą tos sporto šakos rungčių.

4. Kitos Rekomendacijose vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos sporto įstatyme ir kituose švietimą, fizinį ugdymą ir sportą reglamentuojančiuose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS SPORTINIO UGDYMO GRUPIŲ SUDARYMAS

5. Sportinio ugdymo grupės sudaromos pagal sportininko užimtą vietą arba pasiektą rezultatą varžybose vadovaujantis meistriško pakopų rodikliais, nurodytais Rekomendacijų 1 ir 2 prieduose.

6. Meistriško rodikliai vertinami vadovaujantis sporto (šakų) federacijų (asociacijų, sąjungų) ir kitų organizacijų vykdomų varžybų tinkamai patvirtintų protokolų duomenimis.

7. Įgyvendinant pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu, vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programas:

7.1. sudaromos tik į olimpinių žaidynių programą įtrauktų sporto šakų ir (arba) disciplinų sportinio ugdymo grupės;

7.2. pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos I dalies (5–8 klasės) sportinio ugdymo grupę sudaro ne mažiau kaip 6 vaikai, pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos II dalies (9–10 klasės) sportinio ugdymo grupę – ne mažiau kaip 4 vaikai, vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos (11–12 klasės) sportinio ugdymo grupę – ne mažiau kaip 2 vaikai. Minimalus sportinio ugdymo grupės vaikų skaičius nurodytas Rekomendacijų 1 priede;

7.3. į sportinio ugdymo grupę įtraukiami aukštesnės meistriško pakopos rodiklius pasiekę vaikai, juos pradėdant skaičiuoti nuo Rekomendacijų 1 priede nurodytų atitinkamos sporto šakos ir (arba) disciplinos aukščiausios meistriško pakopos rodiklius pasiekusių nurodyto amžiaus vaikų.

8. Sudarant formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo atskirų sporto šakų ir (arba) sporto šakų disciplinų programų meistriško ugdymo arba meistriško tobulinimo etapo ugdymo grupę, vietoje vieno Rekomendacijų 1 ir 2 prieduose nurodyto ugdytinio į grupę gali būti įtraukti 2 viena pakopa žemesnės meistriško pakopos rodiklius atitinkantys ugdytiniai.

9. Jeigu jaunesnio amžiaus ugdytinis atitinka Rekomendacijų 1 ir 2 prieduose nurodytos aukštesnės meistriško pakopos rodiklius, jis gali būti įtrauktas į vyresnio amžiaus sportinio ugdymo grupę.

10. Sportinio ugdymo grupė gali būti sudaryta iš vienos lyties mokinių arba būti mišri.

11. Neformaliojo vaikų sportinio ugdymo programos gali būti rengiamos pagal Rekomendacijų 1 ir 2 prieduose nurodytas sporto šakas ir (arba) sporto šakų disciplinas arba tai gali būti ir netradicinės sporto šakos, liaudies ir kiti žaidimai, šokiai, mankštos, kvėpavimo pratimai, turistiniai ar slidinėjimo žygiai ir pan. Įgyvendinant neformaliojo vaikų sportinio ugdymo programas rekomenduojamas vaikų skaičius grupėje yra 8–20 vaikų.

12. Formalųjį švietimą papildančio sportinio atskirų sporto šakų ir (arba) sporto šakų disciplinų programų ugdymo grupės sudaromos mokslo metams. Naujos formalųjį švietimą papildančio sportinio atskirų sporto šakų ir (arba) sporto šakų disciplinų programų ugdymo grupės sudarymas gali trukti ne ilgiau kaip 2 mėnesius. Neformaliojo vaikų sportinio ugdymo grupės sudarymo procesas gali vykti nuolat.

III SKYRIUS

UGDYTINIŲ SPORTINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

13. Pagal sportinio ugdymo programas ugdomų ugdytinių sportiniai pasiekimai vertinami mokslo metų pradžioje, sudarant sportinio ugdymo grupes, mokslo metų pabaigoje ir, esant poreikiui, bet kuriuo metu mokslo metais.

14. Pagal pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu, vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programas ugdomų ugdytinių sportinių pasiekimų vertinimas atliekamas vadovaujantis Rekomendacijų 1 priede nustatytais meistriško rodikliais.

15. Pagal formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo programas ugdomų ugdytinių sportinių pasiekimų vertinimas atliekamas vadovaujantis Rekomendacijų 1 ir 2 prieduose nustatytais meistriško rodikliais.

16. Rekomendacijų 1 ir 2 prieduose nurodyti meistriško rodikliai, pasiekti olimpinėse žaidynėse, pasaulio ir Europos čempionatuose, galioja 5 metus nuo pasiekimo dienos; tarptautinėse suaugusiųjų, jaunimo ir jaunių amžiaus grupių varžybose, Lietuvos Respublikos suaugusiųjų, jaunimo ir jaunių amžiaus grupių čempionatų varžybose – 3 metus nuo pasiekimo dienos, kitose varžybose – 2 metus nuo pasiekimo dienos.

17. Pagal neformaliojo vaikų sportinio ugdymo programas ugdomų ugdytinių pažangos ir pasiekimų pažangos vertinimui gali būti naudojama Eurofito fizinio pajėgumo testavimo metodika pagal 1987 m. gegužės 19 d. Europos Tarybos Ministrų Komiteto patvirtintas rekomendacijas Nr. R(87)9.

IV SKYRIUS

SPORTINIO UGDYMO TRUKMĖ IR APIMTIS

18. Įgyvendinant pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu, vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programas sportinių ugdymo grupių ugdytinių treniruotėms skiriamas maksimalus kontaktinių akademinų ugdymo valandų skaičius per savaitę nurodytas Rekomendacijų 1 priede.

19. Formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo grupėms ugdymui skiriamas maksimalus kontaktinių akademinų ugdymo valandų skaičius per savaitę pagal sporto šakas ir (arba) disciplinas nurodytas Rekomendacijų 1 priede.

20. Formalųjį švietimą papildančio neįgaliųjų sportinio ugdymo grupių ugdymui skiriamas maksimalus kontaktinių akademinų ugdymo valandų skaičius per savaitę pagal sporto šakas nurodytas Rekomendacijų 2 priede.

21. Pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos sporto ugdymas per metus trunka 46 savaites, vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos sporto ugdymas – 48 savaites.

22. Formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo programų pradinio rengimo etapas per metus trunka 44 savaites, meistriško ugdymo etapas – 46 savaites, meistriško tobulinimo ir aukšto meistriško ugdymo etapai – po 48 savaites.

23. Pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programoms, vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programoms ir formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo programoms įgyvendinti treneriams vienai kontaktinei akademinėi ugdymo valandai pasirengti turi būti numatyta 15 minučių, kurios įskaitomos į trenerio darbo laiką.

24. Pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos I dalies individualių sporto šakų ir (arba) disciplinų ugdytiniams varžybų dienų skaičius per metus turėtų būti ne mažesnis kaip 15 dienų, sportinių žaidimų šakų – ne mažesnis kaip 25 dienos.

25. Pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos II dalies individualių sporto šakų ir (arba) disciplinų ugdytiniams varžybų dienų skaičius per metus turėtų būti ne mažesnis kaip 20 dienų, komandinių sportinių žaidimų šakų (krepšinis, ledo ritulys, beisbolas, futbolas, akmenislydis, rankinis, regbis, softbolas, tinklinis, vandensvydis, žolės riedulys) – ne mažesnis kaip 40 dienų.

26. Vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos individualių sporto šakų ir (arba) disciplinų (11–12 klasės) ugdytiniams varžybų dienų skaičius per metus turėtų būti ne

mažesnis kaip 25 dienos, komandinių sportinių žaidimų šakų (krepšinis, ledo ritulys, beisbolas, futbolas, akmenslydis, rankinis, regbis, softbolas, tinklinis, vandensvydis, žolės riedulys) – ne mažesnis kaip 60 dienų.

27. Formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo grupių individualių sporto šakų ir (arba) disciplinų ugdytiniam varžybų dienų skaičius per metus pradinio rengimo etape turėtų būti ne mažesnis kaip 4 varžybų dienos, sportinių žaidimų šakų ugdytiniam – ne mažesnis kaip 10 varžybų dienų; meistriskumo ugdymo etape – individualių sporto šakų ir (arba) disciplinų ugdytiniam varžybų dienų skaičius per metus turėtų būti ne mažesnis kaip 10 varžybų dienų, sportinių žaidimų šakų ugdytiniam – ne mažesnis kaip 20 varžybų dienų; meistriskumo tobulinimo etape – individualių sporto šakų ir (arba) disciplinų ugdytiniam varžybų dienų skaičius per metus turėtų būti ne mažesnis kaip 15 varžybų dienų, sportinių žaidimų šakų ugdytiniam – ne mažesnis kaip 30 varžybų dienų; aukšto meistriskumo etape – individualių sporto šakų ir (arba) disciplinų ugdytiniam varžybų dienų skaičius per metus turėtų būti ne mažesnis kaip 20 varžybų dienų, sportinių žaidimų šakų ugdytiniam – ne mažesnis kaip 40 varžybų dienų.

28. Pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos I dalies ugdytiniam rekomenduojama vykdyti ne mažiau kaip keturias 10–12 dienų mokomąsias sporto stovyklas per metus.

29. Pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos II dalies ugdytiniam rekomenduojama vykdyti ne mažiau kaip keturias 10–14 dienų mokomąsias sporto stovyklas per metus.

30. Vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programos ugdytiniam rekomenduojama vykdyti ne mažiau penkias 14–18 dienų mokomąsias sporto stovyklas per metus.

31. Formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo programų grupių ugdytiniam rekomenduojamas mokomųjų sporto stovyklų skaičius pradinio rengimo etape yra ne mažiau kaip trys 8–10 dienų stovyklos per metus, meistriskumo ugdymo etape – ne mažiau kaip keturios 10–12 dienų stovyklos per metus, meistriskumo tobulinimo etape – ne mažiau kaip keturios 10–14 dienų stovyklos per metus, aukšto meistriskumo ugdymo etape – ne mažiau kaip penkios 14–18 dienų stovyklos per metus.

32. Šiuolaikinės penkiakovės sporto šakos ugdymo grupių fizinio aktyvumo ir aukšto meistriskumo sporto pratyboms skiriama 50 proc. daugiau akademinų ugdymo valandų per savaitę; biatlono, dailiojo čiuožimo, gimnastikos, meninės gimnastikos, žirgų sporto, vandensvydžio, triatlono sporto šakų, lengvosios atletikos daugiakovės disciplinos – 30 proc. daugiau akademinų ugdymo valandų per savaitę.

33. Neformalusis vaikų sportinis ugdymas vykdomas ne rečiau kaip 2 kartus per savaitę (ne mažiau kaip 4 akademinės ugdymo valandos per savaitę).

V SKYRIUS

SPORTINIO UGDYMO PLANŲ RENGIMAS IR DERINIMAS

34. Sportinio ugdymo planas, parengtas vadovaujantis Rekomendacijomis ir kitais švietimą, fizinį ugdymą ir sportą reglamentuojančiais teisės aktais, rengiamas vieniems mokslo metams nurodant ugdymo pradžią ir pabaigą ir turi apimti visas įgyvendinamas valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšomis finansuojamos įstaigos ar organizacijos sportinio ugdymo programas.

35. Sportinio ugdymo planas yra mokyklos ugdymo plano dalis.

36. Sportinio ugdymo planas rengiamas vadovaujantis Rekomendacijomis ir atsižvelgiant į fizinio ugdymo ir sporto mokslininkų, trenerių, sporto mokytojų, neformaliojo ugdymo specialistų, sportininkų ir sportuojančių asmenų ugdymui skirtus metodinius ir mokslinius darbus.

37. Sportinio ugdymo plane turi būti nurodyta:

37.1. valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšomis finansuojamos įstaigos ar organizacijos tikslai ir uždaviniai, tikslų ir uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai;

37.2. valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšomis finansuojamos įstaigos ar organizacijos sportinio ugdymo programų tikslai ir uždaviniai, tikslų ir uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai;

37.3. sportinio ugdymo (grupinio ir (arba) pavienio) organizavimo formos, veiklos (treniruotės, fizinio aktyvumo ir aukšto meistriškumo sporto pratybos, užsiėmimai, stovyklos, varžybos, projektai ir kt.) ir veiklų trukmė, fizinė aplinka (pastatai, patalpos, teritorija, sporto salės, maniežai, aikštynai ir kt.) ugdymo ir ugdymosi priemonės (įranga, inventorius ir kt.);

37.4. sportinio ugdymo atskirų sporto šakų ir (arba) sporto šakų disciplinų programoms įgyvendinti ugdytojams skiriamų papildomų akademinų valandų pasirengimui fizinio aktyvumo ir aukšto meistriškumo sporto pratyboms skaičius konkrečioje ugdymo grupėje ar ugdant individualiai;

37.5. sportinio ugdymo programoms įgyvendinti varžyboms, stovykloms ir kitoms ugdymo veikloms skiriamų akademinų ugdymo valandų skaičius;

37.6. ugdytinių sportinių pasiekimų vertinimo būdai, laikotarpiai ir kriterijai;

37.7. ugdytinių sportinio ugdymo sąlygos jų treneriui, sporto mokytojui išvykus į stovyklą ar varžybas su vienu ar keliais ugdymo grupės ugdytiniais.

38. Rengiant sportinio ugdymo planą turi būti atsižvelgiama į:

38.1. ugdytojų kvalifikaciją;

38.2. ugdytinių specialiuosius poreikius;

38.3. ugdymo grupių specifinius poreikius;

38.4. sportinio ugdymo programų įgyvendinimo laiką ir trukmę ir į tai, kad sportinio ugdymo procesas gali vykti darbo dienomis po pamokų, poilsio ir švenčių dienomis ir per mokinių atostogas;

38.5. sporto šakos ir (arba) disciplinos, kurią kultivuojant vykdomas sportinis ugdymas, sporto varžybų kalendorių;

38.6. daugiametę konkrečios sporto šakos ir (arba) disciplinos sportininko ugdymo struktūrą, kurią sudaro ilgalaikė (8 ir daugiau metų) sportinio ugdymo grandžių tvarka, nuoseklumas ir tarpusavio ryšys. Daugiametį formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo procesą sudaro keturmečiai, dvimečiai ir metiniai ciklai (parengiamasis, varžybų, pereinamasis ir kt.), etapai (pradinio rengimo, meistriškumo ugdymo ir kt.), mezociklai, mikrociklai, varžybos, darbingumo atgavimo dienos, fizinio aktyvumo ir aukšto meistriškumo sporto pratybos, šių pratybų dalys, pratimai.

39. Valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšomis finansuojamos įstaigos ar organizacijos vadovas arba jo įgaliotas asmuo organizuoja sportinio ugdymo plano rengimą. Sportinio ugdymo plano projektas derinamas su įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija. Sportinio ugdymo planas įstaigos vadovo turi būti patvirtintas iki sportinio ugdymo proceso pradžios.

40. Valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšomis finansuojama įstaiga ar organizacija neprivalo kasmet atnaujinti sprendimo dėl sportinio ugdymo organizavimo, jeigu jis atitinka Rekomendacijose nustatytus reikalavimus ir įstaigos ar organizacijos iškeltus tikslus ir uždavinius.

VI SKYRIUS

SPORTINIO UGDYMO YPATUMAI

41. Valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšomis finansuojamos įstaigos ir organizacijos arba kitos neformaliojo švietimo įstaigos gali įgyvendinti formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo ir neformaliojo sportinio ugdymo programas. Laisvieji mokytojai ir kiti švietimo teikėjai gali įgyvendinti tik neformaliojo sportinio ugdymo programas.

42. Pagal pagrindinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu, vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu programas ir formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo ir neformaliojo sportinio ugdymo programas ugdyti priimami nepilnamečiai asmenys prieš pradėdami lankyti fizinio aktyvumo ar aukšto meistriško sporto pratimus turi būti pasitikrinę sveikatą asmens sveikatos priežiūros įstaigose ir pristatyti pažymą, kad yra sveiki ir gali treniruotis.

43. Fizinio aktyvumo ar aukšto meistriško sporto pratimus lankantys ir (ar) sporto varžybose dalyvaujantys nepilnamečiai sportininkai privalo periodiškai tikrintis sveikatą asmens sveikatos priežiūros įstaigose. Sveikatos tikrinimo reikalavimus sportininkams, periodiškumą ir tvarką nustato sveikatos apsaugos ministras.

44. Sportinio ugdymo metu dėl traumos ar ligos (esant asmens sveikatos priežiūros įstaigos pažymai) formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo atskirų sporto šakų ir (arba) sporto šakų disciplinų programų pradinio rengimo etapo ugdymo grupėje ugdytinių skaičius gali sumažėti 3 ugdytiniais, meistriško ugdymo etapo ugdymo grupėje – 2 ugdytiniais, o meistriško tobulinimo etapo ugdymo grupėje – 1 ugdytiniu.

45. Vietoje į sporto mokyklą, sporto gimnaziją mokytis pagal specializuoto sportinio ugdymo krypties programą išvykusių ugdytinių į formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo grupę gali būti įtraukti Rekomendacijų prieduose nurodyti žemesnės meistriško pakopos rodiklius atitinkantys ugdytiniai, tačiau ne ilgiau kaip vieneriems metams nuo ugdytinio išvykimo dienos.

46. Buriavimo, irklavimo, baidarių ir kanojų irklavimo, šuolių į vandenį, šiuolaikinės penkiakovės, trikovės ir vandensvydžio sportinio ugdymo grupių ugdytiniai pirmiausia turi būti išmokyti plaukti.

47. Dviračių sporto šakos ir (arba) disciplinos sportinių grupių ugdytiniai turi būti supažindinti su kelių eismo taisyklėmis.

48. Pasiūlymai dėl Rekomendacijų tobulinimo teikiami Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai iki einamųjų metų liepos 1 d.
